

NOVUM

MUZEUM JINDŘICHOHRADECKA červen 2006

Hračky v muzeu

Pro hlavní výstavní sezónu připravilo Muzeum Jindřichohradecka výstavu hraček s názvem „Kdo si hraje, nezlobí“, která všechny její dospělé návštěvníky vrátí zpět do dětských let a dětem školou povinných představí zapomenutý svět babiček a dědů.

Hračka je stará jako lidstvo samo. Již v pravěkých vykopávkách byly nacházeny primitivní hračky z kamene, kosti a dalších materiálů. Antika přinesla hračky z hlíny, kamene, dřeva, bronzu a později také z olova a textilu. Stejných materiálů se používalo také ve středověku. Především v 17. a 18.

století dochází k rozšíření rejstříku vyráběných hraček a ke zvýšení jejich počtu. Přechází se od hraček příležitostných, které si vyráběly děti samy nebo je pro ně vyráběli rodiče k hračkám profesionálně určeným k prodeji. Hračky tihnou k miniaturizovaným modelům skutečnosti a objevují se nové materiály jako cín, stříbro, papír a vosk. Vyráběny jsou celé komplexy domečků a bytečků pro panenky a také různé typy dopravních prostředků. V 19. století se objevují mechanické hračky, které jsou vyráběny především v Německu, Rakousku a Francii. Hračky byly nejdříve výsadou jenom dětí z vyšších vrstev. Teprve v 19. století se hračky objevují i v rodinách nižších vrstev. Přesto byly hračky darem jen při významných událostech a dědily se z generace na generaci. Na počátku

20. století, se v našich zemích objevuje také domácí produkce. Jednalo se například o sdružení Artěl nebo Hoňické hračkářské družstvo. Vyráběné hračky byly typické především národní tematikou. Poválečný vývoj hračkářské výroby se vedle tradičních plyšových hraček soustředil na hračky dřevěné. Tento trend byl částečně narušen až přílivem umělohmotných hraček na konci 20. století.

Ve výstavní síni „Ve Svatojánské“ při minorní klášterě kostela sv. Jana Křtitele bude od 9. června do 30. prosince představena velká kolekce hraček, a to především z muzejních sbírek. Na své si přijdou nejenom obdivovatelé panenek, jejich oblečků a pokojíčků, ale také autíček, letadel, vláček, traktorů, stavebnic, různých typů her, loutek, zvířátek a dalších typů hraček. Prezentovány budou především historické lidové hračky, ale také produkce firmy JAS ze Stráže nad Nežárkou a současní tvůrčí z regionu jako například Luděk Fiala a Jiří Dřihovský. Část vystavené kolekce pochází

z daru I. mateřské školy v Růžové ulici, díky němuž budou představeny hry a hračky dětí především z přelomu 19. a 20. století. Doplněkem výstavy jsou také hračky z jindřichohradeckých domácností, které byly na výstavu zapůjčeny příznivci Muzea Jindřichohradecka. Bohatou kolekci hraček doprovází kresby dětí z jindřichohradecké základní umělecké školy a dalších místních škol.

Výstava si vzala za úkol nejenom představit historické i novodobé hračky, ale také pobavit velké i malé návštěvníky. Součástí výstavy je hema, která poskytne možnost zábavy. Děti budou moci spolu s rodiči malovat, hrát divadélko, jezdit na pohyblivých hračkách, skládat stavebnicové systémy, hrát si na pískovišti nebo procházet bludištěm.

Na slavnostní vemisáž, která se uskuteční ve čtvrtek 8. června v 16 hodin a vystoupí na ní děti ze III. mateřské školy s tanečním a pěveckým pásmem, jsou všichni srdečně zváni.

Alexandra Zvonařová

Proměny Vladimíra Noska

Od 22. června si budou moci návštěvníci muzea prohlédnout výstavu dalšího jindřichohradeckého výtvarníka Vladimíra Noska (nar. 1959), nazvanou „Proměny“. Nosek není profesionálním výtvarníkem, ale jeho životem se line dlouhá a nepřeušená nit výtvarné tvorby, se kterou začínal již jako dítě pod dozorem jindřichohradeckého malíře Aloise Píchy. Uměním se živil ve druhé polovině 80. let, kdy navrhoval a vyráběl marionety. Převážnou část svého života strávil v Praze, kde jej okouzila malebná městská zátisí, která si často črtal do svého skicáře. Nyní, když opět trvale žije se svou rodinou v Jindřichově Hradci, věnuje se převážně olejomalbě, kresbě a kolážím.

Na výstavě představí svou tvorbu z rozmezí posledních dvou let. V olejomalbách se snaží vyřešit vztah světla a stínu, je v nich vidět snaha po vytváření imaginárních krajin stvořených pouze z fantazijního splynutí barev a tvarů. Často jsou to motivy abstraktní. Stejně tak však také překvapí až fotograficky přesné výjevy, ovlivněné tvorbou fotografa Josefa Sudka. Nalezneme zde i prvky surrealismu v zobrazení fragmentů lidských postav a ve snových vidinách. Technika koláže zase prozrazuje inspiraci avantgardním uměním první poloviny 20. století. Umožňuje dát do souvislosti

mnohé zdánlivě spolu nesouvisějící výjevy a darovat jim nový, společný, nadřazený význam, často vyprávějící o stavu lidstva a o knizi člověka jako jedince v tomto světě plném hladomoru, zhoubných nemocí a ideologií, způsobující lidské neštěstí. Toto všechno jsou témata, kterým se Nosek zabývá a snaží se kriticky k nim vyjádřit.

Vladimír Nosek se v Muzeu Jindřichohradecka prezentuje poprvé, máje za sebou již několik samostatných výstav (Galerie Inspirace, Jindřichův Hradec - 2004, Červená Lhota - 2005, Městské muzeum Slavonice - 2005, Galerie M Milevsko - 2006). Výstavu „Proměny“ můžete shlédnout ve výstavní síni „13“ od 22. června do 30. července.

Martin Vaněk

Archeologické toulky Jindřichohradeckem

Díl VI: Dokončení výzkumu jímky na Masarykově náměstí v J. Hradci

Je téměř konec května a oproti očekávání se naše archeologické aktivity na Masarykově náměstí v J. Hradci protáhly až do této doby. Důvodů bylo hned několik. Hlavní je však ten, že námi zkoumaná odpadní jámka před čp. 70/II byla neočekávaně objemná.

Původní záměr, prozkoumat během března až dubna celý dřevem roubený objekt o rozměru cca 190 x 170 cm, jsme realizovat nedokázali. Operativně jsme byli nuceni řešit nejnůžnější situace, včetně dlouhodobého zamrznutí objektu či na jaře téměř každodenního zatopení jímky vodou. Potýkali jsme se také se statickým zabezpečením okolí sondy, která nakonec dosáhla více než tří metrové hloubky pod povrchem současné vozovky. Velkým problémem se (občas) ukázalo krátkodobé napojení elektrického proudu bezpodmínečně nutné pro zprovoznění kalového čepadla. Téměř neustále jsme také řešili nedostatek pracovních sil ochotných a hlavně schopných ručně preparovat v tomto ne příliš příjemném prostředí původní „smetištní“ odpad, jelikož odkrývání jímky vyžadovalo spolupráci nejméně dvou lidí. Důležité však je, že se nám i přes všechny uvedené problémy podařilo celý objekt detailně prozkoumat.

Jámka měla ploché dno vyhloubené do světle šedého jílu. Celková výška dřevem roubené konstrukce byla 200 cm! Lze proto předpokládat, jelikož jsme během rekonstrukce náměstí jiný obdobně velký objekt nezachytili, že se nejspíše jednalo o centrální „kontejner“ na smetí při okraji postupně vznikajícího Nového města J. Hradce, funkční v průběhu 2. poloviny 15. a na počátku 16. století. Více nám možná napoví rozplavení výplně jímky, kterou jsme kompletně převezli na určené místo, kde bude vše „přesítováno“ za účelem zachycení i těch nejdrobnějších předmětů.

I když nás čeká časově i odborně náročné zpracování všech nálezů, již nyní lze říci, že obsah jímky přinesl překvapivě mnoho zajímavých nálezů. Srovnatelným materiálem z J. Hradce jsou pouze dobové artefakty získané PhDr. Tomášem Durdíkem z Archeologického ústavu z Prahy během zhruba dvacetiletého výzkumu na zdejším hradu a zámku. Bohužel, jím objevené tisíce fragmentů keramiky a přinejmenším desítky hliněných a dřevěných nádob zůstaly dodnes nezpracovány a nebyly nikdy komplexně vystaveny či publikovány. Také proto je nelze využít jako srovnávací materiál při odborných analýzách.

K nejzajímavějším nálezům z jímky patří přibližně třicet celých či rekonstruovatelných kusů užitkové kuchyňské a stolní keramiky - hliněné hrnky a hrnce bez uch i s uchy, s prolamovanými okraji, s výzdobou kolkem či radélkem, ale také zdobené i nezdobené poháry. Objekt dále obsahoval torzovitě dochované dřevěné soustružené talíře a mísu, zvířecí kosti - od malých živočichů jako je dříve, po vepře a tura domácího. O peckách z třešní, višní a švestek, fazolích i žaludech jsem psal již dříve. Nalezeny byly i skořápky z vajících. Bezesponu nejzajímavějšími jsou fragmenty skleněných pohárů, nejspíše i číší, s nálepy. Doufám, že alespoň jeden z pohárů se nám podaří částečně rekonstruovat. Výzkumem bylo objeveno několik kusů kůží nejnůžnějších tvarů a užití. K nejnovějším nálezům patří téměř kompletní torzo kožené boty s lemem a otvory pro tkanici. Vyzvednuta byla také většina dřev z původního obložení stěn jímky. Exponáty bychom rádi nakonzervovali a zachovali pro výstavní účely.

Na přelomu května a června se chceme věnovat sondáži před Sřetelnicí se zaměřením na povrchový průzkum půdorysu zdi nedávným výzkumem objevené Pražské brány „předbraní“ advouobloukového mostu. O tom však více v příštím dílu Toulek.

Vladislav Burian

Zprávy:

Muzeum Jindřichohradecka je v měsíci červnu otevřeno denně vždy od 8.30 - 12.00 a 13.00 - 17.00 hodin. **Městská vyhlídková věž** je otevřena také denně od 10.00 - 12.00 a 13.00 - 16.00 hodin. **Kostel sv. Jana Křtitele** a komplex bývalého minoritského kláštera je od 9. června otevřen denně (mimo pondělí) vždy od 9.00 - 12.00 a 13.00 - 16.00 hodin. **Knihovna Muzea Jindřichohradecka** je pro veřejnost otevřena vždy v pondělí a ve středu od 12.30 - 15.30 hodin.

Muzeum Jindřichohradecka v pátek 2. června od 21.00 - 23.00 hodin pořádá již II. ročník **Festivalu muzejních nocí**. V rámci této akce bude mimořádně v nočních hodinách otevřen kostel sv. Jana Křtitele a komplex minoritského kláštera. Součástí prohlídky bude i **varhanní koncert. Úvodem happening „Sekání po letech“ sv. Rochus nalezne svého dlouho hledaného věrného přítele**. Vstupné dobrovolné.

Jindřichohradecké muzeum Vás zve na slavnostní vernisáž výstavy **„Kdo si hraje, nezobí“**, na které budou vystaveny historické a současné hračky především z muzejních sbírek. **Vernisáž se koná ve čtvrtek 8. června od 16 hodin** ve výstavní místnosti „Ve Svatojanské“. Součástí bude i **velká herna**, kde si děti budou moci hračky vyzkoušet. Výstava potrvá do 30. prosince 2006.

Jindřichohradecké muzeum Vás **zve ve středu 21. června od 17 hodin** v kostele sv. Jana Křtitele na **koncert pořádaném ke „Dni hudby“**. Účinkují: dětský pěvecký sbor Nova Domus z I. ZŠ, dětský pěvecký sbor VI. ZŠ, Dětský pěvecký sbor ZUŠ a smyčkový orchestr ZUŠ. Vstupné dobrovolné.

Muzeum pořádá výstavu jindřichohradeckého malíře **Vladimíra Noska** nazvanou **„Proměny“**. Vernisáž se koná **ve čtvrtek 22. června od 16 hodin** ve výstavní místnosti „13“. Výstava potrvá do 30. července 2006.

Muzeum a Farní sbor Českobratrské církve evangelické v J. Hradci u příležitosti 100. výročí postavení evang. kostela a 85. výročí založení sboru v J. Hradci pořádají výstavu **„Já a můj dům budeme sloužit Hospodinu“**. Výstava v konferenčním sále je od 9. června přístupna denně (mimo pondělí) od 9.00 - 12.00 a 13.00 - 16.00 hodin.

Muzeum a baráčeknická rychta Kuniřer pořádají výstavu **„Teťuky a sousedé, přijďte pobejt“**, na které bude představena historie a současnost rychty. Výstava je přístupna ve výstavní místnosti „13“ a potrvá do 11. června 2006. Dále je v kapli sv. Víta přístupna výstava **Bedřicha Budíla „Obrazy“ Průřez tvorbou**, která potrvá do 13. srpna.

Spolek Přátel starého Jindřichova Hradce Vás zve v pondělí **12. června od 19 hodin** na přednášku PhDr. Josefa Hrdličky nazvanou **„Vznik kostela sv. Trojice v nábožensky rozděleném městě (1552 - 1625)“**, která se koná v konferenčním sále muzea.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka Ročník XV. 6/2006
Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Pikal Registrační značka MK ČR 11673
Výkonný redaktor: Blanka Vaňková www.muzeumesnet.cz
Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo nám. 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec
Telefon: 384 363 660, 384 363 661 Fax: 384 361 576 E-mail: muzeum@esnet.cz